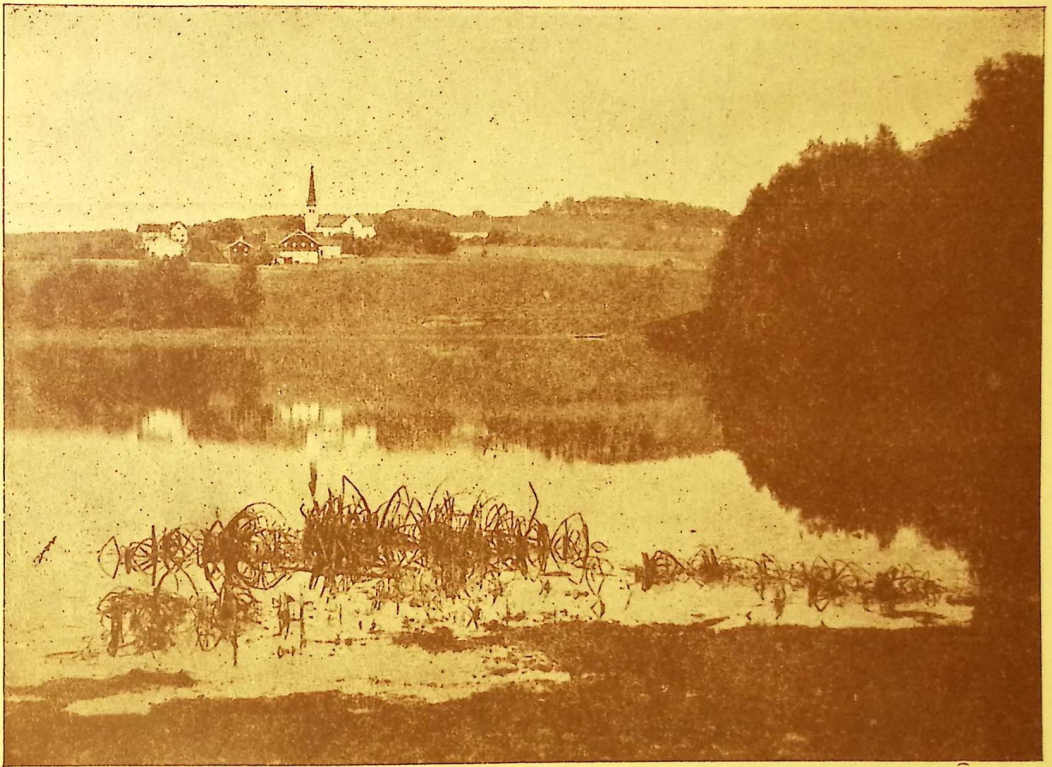

Tilhøref
Ringerikes Museum

Jul på Ringerike

1923

N O R D E R H O V K I R K E

50
Pris Kr. 1.00

UTGITT AV RINGERIKES UNGDOMSLAG

JUL PÅ RINGERIKE

1

9

2

3

REDAKTION:

GUNNAR TVEITEN, E. VIKER,
A. HOVDE

DRAMMEN
J. STEENBERG & CO. BOKTRYKKERI A/S
1923

I N D H O L D

HANSEMANDS JULEGAVE

AV ASTRID IVERSEN

HOS A OLEA

AV E. V.

TYRISTRANDS BEFOLKNING

AV GUNNAR TVEITEN

BERGKONGEN I SANDTJERNAASEN

AV HANS JOHNSRUD

MINNER FRA ASATROENS TID

AV E. V.

FIRTI AAR

AV BERGITTE TVEITEN

TAMBUR ANDERS PEDERSEN KASTET

AV SIG. SIMENSEN

AMTSSKOLEBESTYRER ANFINN SYVERTSON

AV E. V.

SKOGLIV OG HULDREHISTORIER

AV ANDERS N. KAUSERUD

DER STÅR EN BJERK

DIKT AV BERGITTE TVEITEN

TYRISTRANDS UNGDOMSLAG

AV A. H.

HVIT HVIRVLER SNEEN

DIKT AV HARALD SOLBERG

HARALD SOLBERGS MINNE

EN SKILØPERVETERAN

AV E. V.

SMAASTYKKER

AV E. V.

KEISERDØMMET HONOLULU

AV GUNNAR TVEITEN

H A N S E M A N D S J U L E G A V E

Det var nogen dage før jul, og et dårlig føre.

Solen sken så godt den bare kunde en sen desemberdag. Det var som også den forsøkte å gjøre sit bedste for å lyse op i juletravelheten. For travelt hadde de det i hver eneste rykende pipe hele dalen opigjennem, helt dit op, hvor Hansemand bodde på den lille gård under åsen. Så altfor travelt syntes han, især nu efterat veslegutten var kommen, blev han likesom tilovers alle steder. Selv mor hadde så liten tid at hun ikke som før tok ham på fanget når der var noget iveien, nei nu lød det: „Huf! Gaa av veien, da Hansemand! Vær snild gut da!“ Begyndte han så å gråte så het det at det snart var jul og da skulde det bli juletræ og alt mulig godt. Det gik da ikke an å gråte. Nu like før jul — — ! Den som var tålmodigst var store-søster Agnes, men hun var likesom så forandret hun også syntes han. Det var næsten aldrig å få hende til å le mer. Før lo og trallet hun hele dagen og var så morsom — ! Men nu gik hun den så alvorlig og stille. En kveld da hun hadde lagt ham hadde han slått armene om halsen hendes og spurt om ikke hun også glædet sig til jul? „Å jo du kan da skjønne det, Hansemand,“ hadde hun svart, men det var likesom ingen glæde i det, syntes han. Og så hadde han pludselig spurt hvorfor ikke Aage kom til dem mer? Da hadde Agnes bøiet sig over ham og hvisket: „Jeg vet ikke,“ og så hadde hun gjemt hodet ved brystet hans og begyndt å gråte. Tænk store søsten gråt! Det kunde Hansemand ikke huske hadde hændt før i hele hans 5-årige liv. Han blev så forbauset at han kom sig ikke fore til nogen ting, men blev liggende dørgende still! Så hadde hun om en stund reist sig op og tatt ham i favn og kysset ham så godt og hvisket ind i øret hans at han ikke måtte si det til nogen! Så hadde hun gått fra ham og latt ham ligge igjen der i mørket og studere. — Den som kunde finde på noget hun kunde bli rigtig glad for til jul — ! Mon hvorfor hun var så bedrøvet og hvorfor skulde hun begynde at gråte da han spurte efter Aage? Pludselig gik der likesom et lys op for ham. End om han fik Aage til at hjelpe sig? Men længere kom han ikke i sine spekulationer for så sovnet han blidelig ind.

Agnes sprang ind til sig selv. Ærgerlig også! At hun skulde begynde å gråte! Hun badet anstiget med kaldt vand, spørsmålet var kommet så uforberedt på hende. Så, der var tårene igjen. Nu vilde vel Hansemand plapre ut med dette ved frokostbordet imorgen. Å hvad skulde hun gjøre?

At hun ikke kunde beherske sig mer, men — hun længtet så efter Aage — ! Men det var jo hendes skyld at det var forbi. Han måtte jo bli lei hende slik som hun hadde opført sig! Så å si hængt efter ham alle steder. Hængt ja! Det var det rette uttryk. Å som hun skammet sig, når hun tænkte på det; som dengang da han og hans kamerater hadde fundet på å gå på jakt fra et selskap de var sammen i. Da hadde hun gått samtidig med dem, og da han selvfølgelig ikke vilde følge hende hadde hun ropt et „lykke på jakten“ efter dem! Å så godt som hun husket hans svar. Det hadde brændt sig ind i hendes bevissthet. Men hun hadde leende svart at hun kjendte betydningen av sine ord. .! Og så en gang siden. Å som hun skammet sig! Han kunde jo ikke andet end foragte hende — — ! Og hun kastet sig over sengen og hulket — — !

Det var lille juleaften. Hansemand blev sendt ned til butiken et erend. Han plystret glad og fornøiet der han trasket ivei. Det var jo juleaften imorgen og til og med hadde han fått en hel krone av far til å kjøpe bort. Hvem skulde så ikke være glad?

Nede ved korsveien traf han Aage. Hansemand rev av sig luen og bukket det bedste han hadde lært, idet han uvilkårlig kom til å tænke på Agnes. Aage så ikke glad ut, han heller; men han gjengjældte hans hilsen med et venlig: „God dag, Hansemand! Er du ute og går?“ „Jo,“ Hansemand var da det, men dermed så det ut til at samtalen skulde gå istå. Hansemand gik og skottet op på ham, om han ikke skulde si noget mer, men nei. Aage gik der taus og mørk. „Glæder du dig ikke til jul, du da?“ brast det pludselig ut av Hansemand. Aage kvak til. Han hadde ganske glemt gutten. „Jo, du kan da skjønne det,“ sa han så. Men da blev Hansemand stående stille midt på veien og se på ham. „Jeg mener det er med dig som med Agnes jeg,“ sa han og begyndte at gå igjen. „Hvordan det?“ „Jo hun siger hun glæder sig, men ser ut som det motsatte. Hvad er det du har gjort Agnes?“ „Jeg gjort Agnes? Hvad er det du mener gut?“ Aage var rent kvas i målet. „Jo,“ sa Hansemand, „her en kveld spurte jeg hende hvorfor du aldrig kom til os mer, og da begyndte hun å gråte og forresten så en hun så stille så — så !“ Han stanset forskrækket op, for Aage så så morsk ut. „Hvad så?“ spurte Aage, men smilte i det samme han blev guttens forskrækkelse var. „Hvorfor kommer du ikke?“ spurte Hansemand. „Tror du Agnes blev gladere for

det?" „Ja, det er jeg sikker på," kom det med eftertryk. De gikk videre i taushet. Så sa Aage: „Du Hansemand, kunde du få Agnes til å gå nedover veien ikveld?" „Jo, jeg kan jo forsøke," lovet Hansemand.

Klokken kunde vel være omkring syv samme kveld. Agnes kom ut og gikk nedover veien. Det hadde snedd litt natten før, men nu var det klart, fint måneskin. Det var en av disse vidunderlige, høistemte vinterkvelder! Hun drog luften i dype drag. Det var deilig å komme ut allikevel! Men hun følte sig likesom så urolig. Det var som noget sa hende at hun skulde møte ham ikveld. Hun følte han var i nærheten! Hun både glædet og

gruet sig til å møte ham. Vilde han gå forbi hende med en kald hilsen?

Pludselig stod han like foran hende i en sving i veien. Hun blev stående som naglet til stedet. — „Agnes!" sa han bare og i neste nu lå hun i hans favn.

Det var sent på kvelden Agnes listet sig ind til Hansemand og lykkelig og glad trykket hun et kys på hans pande. Men Hansemand sov trygt og godt.

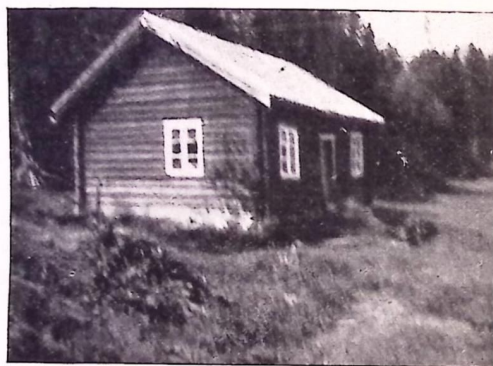
Den julekveld stod jubelen høit under taket på den lille gård oppe under åsen. Hansemand sprang ellevild av glæde fra Agnes til Aage og oppå sin store gyngest.

ASTRID IVERSEN.

H O S A O L E A

ET MINNE FRA 1907

Olea satt i peisen. Hun var gammel og krocket, — sin syttiende fødselsdag hadde hun oplevet for to år siden. I yngre dager hadde hun vært et riktig fermt kvinnfolk, og en kort tid lyste lykkesolen gjennom rutene hennes, da hun blev gift og fikk en pen mann. Men han slo seg på drikken og reiste tilslutt fra henne. Nu er han død, og Olea nevner ham aldrig mere.

„O l e a - s t u a"

Hun er nu bare en fattig gammel kjerring og trøster sig somme tider med en krittpipe. Hun eier dog den vesle stua og der er det såmen en „kove" også. I stua hennes står der alltid en vev; det er den som gir livsophold. Men det er også den som gjør ryggen så krocket og øinene rødkantede og vonde. Det får likevel ikke hjelpe, — sjøl vil hun arbeide for det hun trenger, og heller får kaffen bli svart og tynn og maten liten, før hun orker be noen om noe. Kaffekjelen og „ein hoppande god røik" er hun glad i, og så kommer somme tider snille pratsomme naboer, og da blir der fest i den vesle sotsvarte stua. Nylig hadde prestefrua vært der med litt godt, og attpå stakk hun en 2-krone i hånden hennes Olea. Det fortalte Olea sjøl, og da hun kom til 2-kronen sa hun: „Du kan veta,

de e itte krestelig slikt!" Men hermed mente hun bare, at det var så altfor megen godhet. — Ikveld var Anne og mannen hennes komne for å prate og få sig en kaffe-tår, og Olea fortalte om dengang hun var i byen og fant veien alene helt fra gravlunden langt opi og frem til „Høitørje". Dernede var en aen bygning som de kaldte „lasaret", og hun så

folk stod derinne og glante ut; men det var folk som hadde „mislinger."

Nu kom han Olea inn. Han bor „neri stugua" og er så flink til å fortelle, endda han snakket så lognt og forsiktig. En pipestubbe stikker frem fra hans bustede fullskjegg. „Er det nokon her, som kon trølle?" sa han og lo. „For je har så vondt i den eine leggjen." Og så tok han til å røa om dengang han for halvhundrede år siden „løp og les" for presten Jørgen Moe. Presten spurte en av jentene, om der fandtes folk som kunde trølle. „Ja," mente jenten. Så blev presten harm og jagede jenten ut i kirkesvalen, så hun kunde stå der og „furte" en stund. Så tok han henne inn i kirken igjen og spurte opatt det samme. „Ja," sa jenten igjen. Men da tok presten til at betenke sig. Han spurte rolig: „Vet du nogen som kan, barnet mitt?" „Han Tore kan, han."

Og det var sant det, sa Ola. „Han far bruka øvre Bjertnes i sju år. Eit år kasta alle kuine våre. Ikkje ein einaste levandes kalv fekk vi. Så kom han Tor eingong, og ho mor fekk han med bori fjøset. Han så seg vel om i alle krokane, men så sa han: „E ser ikkje noko her inne, vi fær sjå etter ute,“ og under fjøsgolvet låg ein dott halm og under den ein kastekalv. Så sa han Tore te me: „Du ska bæra både halmen og kalven op på haugen, og je brende op baa halmen og fillekalven. Da sa han Tore: „Nå ska me sjå, om

det ikkje ska bli bra her, og om det ikkje ska vende seg attende te den som har sendt det hit.“ — Å jau, je ska tru det gikk attende. Han Pær åtte to kjyr, og alder fekk han ein levandes kalv tå dem meir. Han måtte „gjera tur“ og skaffe seg nye kuir.

Han Tore var merjele skjegl-øgd. Da presten Moe fekk veta dette om åtgjeringa, rista'n på hugu og sa: „Den Tore! Han glaner ikke på side bare for Guds skyld!“

E. V.

T Y R I S T R A N D S B E F O L K N I N G

D E K A L D T E S G E R M A N E R

Jeg var ute og foretok en rassia efter lokalstof til „Jul på Ringerike“. — Noget nytt som adrig hadde været trykt før, — for jeg vilde ikke koke suppe på en gammel spiker.

Som jeg gikk der på veien hørte jeg en kjørende bakefter mig. Det var en gammel skjegget mand med brun hest og stivvogn — — Heisan! Han kom jo akkurat som bestilt, for jeg visste det var en mand med interesse for gammel historie — en mand med egenartede og originale tanker. — —

Her var det opkomme, jeg burde øse av. —

Jeg hilste goddag — — og han hilste goddag og bad mig sitte op. —

Jeg satte mig op. Han tok sig en ny fersk buss. Jeg gjorde det samme — og dermed var vi færdige med alle nødvendige forberedelser. —

Jeg fortalte ham hvad ærend jeg var ute i. — På jakt efter lutter nytt stof — noe som aldrig hadde set tryksværte før — — —

Hm. — Han spyttet brunt — og fikk en fortenkt mine. —

Om lidt begyndte han:

„Det var ei god bok — den boka du har skrevet om Hole — det sier alle folk au; men en kan merke du er fremmed. Du er sørlending og noe slikt bortetter. Nei, du skulde ha komme til mig, da skulde du ha faat høre mye gammelt.“

Jeg beklaget meget, at vi ikke hadde hat anledning til nogen historisk sammenkomst før. —

Han smilte og sendte en brun stråle bort imot brunens rumpe, hvorefter han tørket skjegget med en tilfreds mine. — —

„Det var noen rare prester dom hadde før i tia. Her i Hole var en som hette Sira John — det var rart namn — Sira hette'n — Sira John. Han

lå og krangla om noen skigarer på Helgeland.“

„Nei — jaså — det måtte være en merkelig mand. Men si mig: Hørte du han prekte noen gang — han var kanskje en god predikant?“

Han så på mig: „Er du rusk — n' Sira levde lenge før mi tid!“

Nu blev det en længer pause, hvori han av og til kom med en formaning til brunen, mens jeg sat og så på solstrålerne som slikket de gule furustammer på Sørumsmoen. — —

„Det er skrap til veier, me har i Hole. Dom farer med så mye, at dom får itte tid til å greie med det nødvendige. Er det en veistubb om å gjøre så skal det fram i formandskapet — og sia i amtsformandskapet — — og det værste av alt: dom har itte pæng.“

„Nei han Sigurd Syr, du — det var anna til kar. Han gikk itte til noe formandskap han. Når dom hadde ei dronte-økt tok n' kara sine med bort i moa og laga nye veier. Han vilde folk skulde ha god framkomst.“

„Det var visst en omtænksom mand den samme kong Syr,“ bemerket jeg.

— „Ja, det kan du lite på. Han satte itte skattekruen på folk, men lot dom arbe med spade og greip istaen — det var grepa greier. — — Nå for tia farer folk og fjakler med så mye — nå har dom fått trøkt ein ny moralplan for skolene, måtru!“

Vi nærmet oss reisens mål og jeg takket ham meget for hans mange og gode opplysninger.

Han smilte tilfreds. Og så blev der en længre pause, hvori hver sat og tænkte på sitt. — —

Men pludselig retter han sig fra den foroverbøiede stilling og ser på mig med hvad jeg vil kalde et historisk blick. — — —

Og så kom han med noget aldeles nytt, som aldrig hadde set tryksvarte før, og jeg skyndte mig med å notere det ned i min hukommelse alt sammen, for det vilde være til skade for efter-slegten, om en så original historisk synsmåte skulde gå tapt.

Han begynte med å fortælle, at der i gammel tid hadde været så fuldt av røverpakk og illgjerningsmænd i Hole. Disse ransmænd var bygden til så stor plage, at kongen tilsidst måtte gripe ind. Men han var mild i sin dom — han tok ikke deres liv. Han forviste dem bare. De fikk lov til å fare over fjorden og rydde og bygge og bo på vestsiden på betingelse av, at de aldrig mere satte sine føtter i Hole. — —

„Dom ryddet og bygget og snart var det en hel grænd derover — og så valgte de sig en dronning, som hette Tyri; men veit du det rareste av alt var, at disse utvandrere blev kaldt for gerrimanere!“ — —

Men nu var vi kommen til Hønefoss torv. — Jeg var lykkelig som hadde øst av et så rikt historisk kildevæld. Jeg takket for alt, steg av, klappet brunen på lenden og gikk min vei. . . .

Som jeg vandret opover byens gater gikk det op for mig at min historiske viden var blitt betragtelig utdypet — — for nu kjendte jeg stedet, hvorfra den mægtige germanerstamme skrjver sig!

Juunarsveiten,

B E R G K O N G E N I S A N D T J E R N A A S E N

Et stykke ovenfor Skaug paa Tyrstrand ligger der nogen gruber; der er 3 av dem og et par av disse er meget gamle.

Den sønste som kaldes Tysklandsgruva er ikke gammel; den blev i sin tid optat av bygmeister Roscher som forøvrig drev nikkeldrift i alle disse gruber.

Den mellemste som nu benævnes for Mellemgruva, kaldtes i gammel tid Luthegruva og hadde sit navn fra en Jakob Luth som først tok den op. Om den samme Luth gaar der sagn i bygden at han var den første som ryddet Luthevolden.

Litt længer mot nord ligger Langdalsgruva som baade er den største og formodentlig den ældste. Den kaldtes i gamle dage for Statholdergruva. Hvem statholder den har navn efter kan ikke med bestemthet siges, men det antages at være Ulrik Fredrik Gyldenløve der var statholder i Norge omkring 1675. Om denne Gyldenløve er det fortalt at han skal ha forsøkt med bergverksdrift paa forskjellige steder.

Paa den tid denne grube blev optat, bodde der paa Skaug en kone som hette Rønnaug. En dag hun skulde gaa ned til Baksjøbekken efter vand, blev hun til sin store forfærdelse var, at paa bunden av bækken laa der en masse av blinkende sølvstøi. Det var slever, skeer, kniver, gaffer og ikke mindst en hel del blanke sølvpenger. Rønnaug som blev aldeles forfjamset, slap høtterne

og slog hænderne sammen. „Du store verden, sku du ha set slikt da, nei du, nei du, aa saa mye gjildt da. Nei aa ska je gjøra da? Jo je faar flyge op etter lauvkørja aa ha det i,“ sa Rønnaug. Men da hun kom tilbake blev hun likesaa skuffet som før overrasket, for da var der ingen ting aa se til hele stasen, ikke saa meget som en sølvskilling engang. Kort efter gjætet Rønnaug kuerne sine indved Rolighaug. Med et fik hun se en stor vakker bøling, og vakrere kuer hadde Rønnaug aldrig set. For fete var de saa det sken i dem. Brunnet bortved siderne var de og horn hadde alle som var hvite og klare saa det lyste lang vei. Rønnaug slog hænderne sammen igjen: „Nei lor en vakker bøling da, sku tru aakke eig denna da, de maa vel være Kittilsby fæ veit e.“ „Det er ikke noget Kittilsby fæ dette her,“ sa det haardt og strengt bak Rønnaug og da fik hun se en stor mand kom ridende paa en sort vakker hest. „Jeg flytter idag, Rønnaug,“ sa manden. „For siden du begynde aa larme oppi aasen her faar jeg ingen ro, det gjør saa vondt i skallen min, og nu reiser jeg til Tin i Telemarken for der bor søster mi.“ „Men hør her du Rønnaug,“ sa manden i en lidt mildere tone. „Sølvstasen du saa i Baksjøbækken var min den, og du skulde hat noget av den, men da du var saa begjærlig og vilde ha alt fik du ikke noget.“ Dermed var baade manden og hele bølingen forsvundet.

Under møtet med bergkongen hadde Rønnaug i sin forfærdelse mest tapt baade sig og sin egen kjære bølging. Men om litt fik hun høre enkelte klunk fra Guldfelas kjendte bjelde og da de atter raaket sammen igjen var de fremme ved Langdalstjern og da følte Rønnaug sig tryk blandt sit kjendte kjære fæ. Men det som gjorde

hende mest tryk, var at hun hørte folk borte i aasen. For der holdt nogen mænd i sine rustrøde klær paa med at brænde stull, mens andre med jernspet brøt det løsbrændte fjeld ut, for der hadde den mægtige og fornemme mand statholderen paabudt at de skulde søke efter kobber.

HANS JOHNSRUD.

M I N N E R F R A A S A T R O E N S T I D

BRUDSTYKKE AV ET OLSOK-FOREDRAG

Den gamle tro hadde et sterkt tak i folket, og det gikk meget lang tid, før man helt turde gi slipp på den. Noget av det gamle levde side om side med kristendommen og blev til det vi kaller „overtro“. Det er interessant å minnes skalden Hallfred (fra Island), hvem Oav Trygvessønn fikk overtalt til å anta kristendommen. Hallfred erklærte efter å være døpt rent ut til kongen, at han hverken vilde laste de gamle guder eller slutte med å nevne dem i sine kvad.

Vi finner fremdeles i vår tid minner efter guderne og deres dyrkelse både i tider, steder og skikker.

Ukens dage bærer den dag idag de navne våre hedenske fedre gav dem. Søndag og mandag har navn efter sol og måne; deræfter kommer dagene for Tir, Odin, Tor og Frigg eller Frøy. Jul er et navn fra samme tid og var det gamle midtvinters-blot eller vinterofring.

Vide kjendt er navnet Norderhov; men dette navnet betyr likefrem Njórds hov, og det siger oss, at der var samlingssted, hvor guden Njörd blev dyrket, han som rådde for vind og veir og rikdom. Ikke svært langt fra Njórds hov ligger Frøshov og Frøihov i Hole. Søskenparret guden Frøy og gudinnen Frøya var barna til Njörd, og de rådde likesom faren for velstand og lykke, fred og fruktbarhet. Det måtte jo netop være Guder for de vakre og fruktbare bygder om Tyrifjord! — Onsaker minner om den høie Odin, Ullern i Hole og Ulleral i Haug om Ull, som også tilhørte gudernes krets. Vi finner et Hov ved Hønefoss, et Hov-vin på Tyristranden og et Hov-land i Lunder. Hov var navnet på de hedenske gudshus, iallfald fra hedendommens senere tider, og det er ikke urimelig å tenke, at våre stavkirker i byggemåte har bevaret trekk fra hovet. Ve i Norderhov, Vang i Haug og Helgeland i Hole var også hellige steder, viet til dyrkelse av guddommer, — muligens også Lunde i Ådal og Lunde (nu Lundesgård) i Soknedalen.

Foruten i disse mange stedsnavne finnes minner om hedendommen i talemåter og skikker.

„Det er Tråen til greier“ heter det sommetider, når noget arter sig vrangt og vrient, og dette rare navnet „Tråen“ opfattes vel nu som en omskrivning for Satan. I Halingdal heter ordet Tremen. Men Tråen og Tremen er intet annet enn Trym, som i hedendommen var høvding over bergtrollene, trollkongen. — De gamle guder går igjen i våre eventyr, især guden Tor og hans følgesvender, f. eks. i „Askeladden som kapp-åt med trollet“ og i forestillingen om „oskereia“ („julegeita“): „Tor den sterke med løftet hammer står høit i sin karm, er forrest i laget.“ Jeg har engang på Ringerike sett en gammel kone kaste en klype mel i varmen på peisen, før hun tok til å lage kveldsmaten. Hun hadde ganske visst ingen-somhelst mening med det, men gjorde det bare, fordi hun så hadde lært av mor og bestemor, som heller ikke kunde forklare denne skikken. Men for tusen år siden og lenger tilbake mente de noget med det: Det var offergave til ilden, for den fra urgamle tider tenkt som en guddom, ikke bare blandt våre fedre, men „så vidt over land som sol monne gå.“ — Selv det kors, som helt til 1870-årene sattes over dørene julekvelden, er oprinnelig knyttet til asa-troen; korset er nemlig Tors hammer. — Den tid er ikke langt tilbake, da formler fra „svarteboka“ bruktes i steden for doktor og medicin. Nogen slike er meddelt i boken om „Norderhov“ side 616 o. flg., og de tar sig ikke verst ut, når de holder sig til „sancte Stephanus“ eller endog „Vår Herre Jesus.“ Men formlerne er fra hedendommens dager, og det var da Balder eller Odin, som blev nevnt; disse navne er senere byttet med helgennavne eller Jesus-navnet.

Vi har her fått et litet gløtt inn i, hvorledes den gamle tro var innvevd i livet til helg og yrke. Når vi ennu i vår tid kan peke på så mange minner om den, tenk da tilbake på hvad for en makt den var, mens den var levende! Det er vakkert sagt av Bjørnson om korset i flagget vårt: „Tors hammertegn er ditt, det ligger nu i hvitt.“ Vi kan si om hele landet vårt, at det med alle sine minner fra hedendommens dager „ligger kristnet nu i hvitt.“ Men for en mur det var å gå mot for kong Olav og hans kristne missjonærer! Her har „den sterkere overvunnet den sterke!“

E. V.

F I R T I A A R

AV BERGITTE TVEITEN

16 somre laa bak hende, foran laa de mange, mange i glitrende sollys. Nu stod hun oppe paa den nøkne fjeldknat og skygget med haanden for de sidste solstraaler. Blikket gled langt, langt utover, helt dit hvor himmel og hav mødtes og stængte for synet til det drømte solland med al verdens herlighet.

Langt derute saaes en skutes hvite seil, den kom med bud og længsel efter livet paa de lekende blaa bølger. Den stevnet mot syd, og høstsolens straalere lyste i kjølvandet.

Da lo jenten en kort, jublende latter, rev tørklæet av hodet og viftet ut mot det seilende skib.

„Jeg kommer efter, jeg kommer efter, om et aar, om to aar, kanske om tre! Da skal jeg fare til sydens eventyrland med dans under grønne grene, og han og jeg skal sitte i kastanjetræets skygge og drikke druens hete blod!“

Men mot vest hævet sig en mørk skygge, der slukte solstraalerne og kastet en dyster skygge over havet, og kirketaarnet i den nærmeste by pekte op mot himlen lik en taus, advarende finger.

Og tiden gik. Hun strævet i kjøkken og fjøs, mens hun nynnnet om sjømandens brud og stirret langt ut mot det fjerne. Hun var trofast og snild, og hendes husbondsfolk sa:

„Marie er en bra pike, hun er værd sin løn.“

Aar efter aar gled hen, jenten blev 20 aar.

Da gik hun ut paa knatten bak husene og saa paa dampskibet, og bølgerne kom og vætet hendes føtter. Da steg en tvil op i hendes sjæl, og hun hvisket sagte:

„Bølge, naar vil du bære mig til sollandet?“

Det var sankthans, blomster og grønt smyk- ket alle hjem, flag vaiede. I store flokker drog byens ungdom avsted for aa brænde sankthansbaal. Blandt den muntre skare var ogsaa Marie. Hun var munter og kvik og gik ved siden av sin bedste barndomsveninde.

Blomsterne duftet, og træerne kastet lange skygger henover marken. Paa havnen valet skibene med flag og vimpler, musiken lød, og dansen gik i lunden, de unge hjerter svulmet av livsmot, øinene tindret, og hemmelige haandtryk vekslades.

Marie stod lidt fra de øvrige ved siden av sin barndomsven, han med de livlige, brune øine og det kjække kast med hodet. Ingen av dem sa noget. Det var over midnat, mot øst saaes en rød

strime, der bebudet en ny dag. Han grep hendes haand og trykket den fast.

„Marie, imorgen reiser jeg paa langtur, men jeg kommer igjen, vil du vente paa mig?“

Hun hvisket et neppe hørlig „ja“, deres øine sank i hinanden, og løftet var beseglet.

Han reiste, og hun gik tilbake fra glæde og fest til sin stille gjerning, men livet var blitt rikere, drømmene hadde faat form. Ingen visste hendes lykke, og ingen skulde faa vite den heller. Men undertiden maatte hun ut paa det yderste skjær, der hvor det store, store hav kom væltende imot, og rope sin lykke, sine drømme ut mot de blaa bølger, og bølgerne nynnnet og bar budet videre.

Sommeren gik, det blev vinter og atter vaar; men intet bud kom fra ham i det fjerne. Heller ingen anden hørte noget fra ham. Da steg tvil op i hendes hjerte; men den fik ikke komme tilorde. Hun viste et muntert ansigt og sang og spøkte.

Folk sa: „Marie er altid i godt humør, aa ja, hun har intet aa sørge over heller.“

Aar efter aar gled hen, tvilen blev sterkere og sterkere og la sig som en tung sten over hendes sjæl.

„Han kommer ikke igjen.“

Naar det blev som værst, maatte hun avsted og skrike sin smerte og skuffelse ut mot de trø- løse bølger, men bølgerne bar det ikke videre, de sukket og graat ved hendes føtter.

I jentens mørke haar viste sig enkelte sølv- traade, og munden lo ikke saa ofte som før, den ranke ryg begyndte aa bøies.

Det var høst. Et blekt maaneskin sivet gjen- nem taaken og overgjød alt med et spøkelsesag- tig lys.

Atter var jenten til fest, og dennegang var festen bare for hendes skyld. Hun var festens dronning. I sort kjole og med haaret strøket glat tilbake gik hun omkring blandt gjesterne og mot- tok gratulationer og blomster.

„Tænk, er det fjort aar siden, du kom her i huset, gratulerer, gratulerer,“ lød det.

„Marie er ikke av de piker, der render fra sted til sted,“ sa hendes matmor med et godt smil.

Saa blev der buden tilbords, bordet bugnet av blomster og kake. Marie sat ved enden av bordet, og alle sendte sine venligste nik op mot hende.

Da to kopper kaffe var drukket, kom den unge, lyshaarede datteren, hende Marie hadde seet vokse op dag for dag, hen til hende med en

liten æske i haanden. Hun tok loket av æsken, en glat guldring funklet i lampeskinnet.

Der gik som et elektrisk støt gjennom hende, det rev det gamle saar op, og lot det svi med den gamle smerte. Ring, ring, det skulde hun baaret for længe siden. Hun sat og stirret ret frem og kunde ikke si et ord. Hun syntes hun maatte skrike ut, skrike, at livet hadde narret hende for menneskets beste haab.

„Marie, denne ring er fra mor og mig, kom med haanden, saa faar vi prøve, om den passer.“

Mekanisk rakte hun op den høire haand, gjæsterne drog paa smilen.

„Nei, kom med den anden haand, det er der du skal bære den.“

Ringen var lidt for stor.

Da brøt taarerne frem. Ring skulde hun jo faat av ham, hun saa sidste gang sankthansnat under de grønne linde. Gjæsterne hvisket til hinanden:

„Se, hvor Marie graater, hun har saa let for aa bli bevæget, hun er saa taknemlig mot sine husbondsfolk.“

Taarerne bragte lindring. Hun tok frem det fine lommeterklæ, hun brukte idag for første gang, tørret øinene og saa op paa den blaaøiede ungmpø.

„Tak“, sa hun stilt. Lavt tilføiet hun for sig selv:

„Give Gud, at du, mit barn, maa faa ringen i din ungdom, og gid den maa bringe dig bare lykke.“

Hun foldet hænderne og saa paa ringen, der funklet saa blank og ny.

TAMBUR ANDERS PEDERSEN KASTET

Anders Pedersen var født på plassen søndre Kastet ved Helgelandsmoen 1. juni 1859. Forældrene, Peder Pedersen og hustru Marie, var i mange år husmandsfolk under gården Moe i Ho'e.

Anders P. Kastet var musikalsk begavet — og han valgte derfor å bli musiker. I 1876 blev Tandbergmoen redlagt som eksercerplads og Helgelandsmoen tat i bruk 1868. Anders var da bare 9 år gammel; men fik allerede i den alder anledning til å høre 2. brigades musikkorps som den sommer opholdt sig paa Helgelandsmoen. Et par år senere blev den dygtige musiker Even Kristiansen bataljonstambur, og han fik med hjelp av kaptein Trane og flere istand en hornmusikkorps ved Hallingdals bataljon. Her blev da Anders P. Kastet hornblæser kun 13 år gammel. Den sommer han gik for presten møtte han i tamburuniform.

Under Even Kristiansens ledelse gjorde Anders store fremskritt — idet han blev den beste trommeslager som nogen tid har vært ved bataljonen. Som hornblæser var han også god; men det var særlig klarinetten han la mest elsk paa.

Fanejunker Even Kristiansen uttalte engang til mig: „Anders Pedersen var rent en kunstner til å slå på trommen og som klarinetblæser meget flink.“

Han underviste de yngre tamburer i noter, trommeslagning, signalblæsing og harmoni. Han har også komponert flere musikstykker — og i flere somre var han fanejunker Kristiansens

stedfortræder i rekruttskolen og ledet da bataljonsmusiken på en helt tilfredsstillende måte.

Sommeren 1884 blev hornblæserstillingen ved Valdres bataljon ledig, idet hornblæser Haganæs på grund av fremrykket alder søkte avsked. Ved sin gode utdannelse og store færdighet skulde det synes, at Anders P. Kastet var selvskreven som Haganæs's efterfølger. Man lot imidlertid søn til gamle Haganæs få stillingen. Anders følte sig skuffet og forbigåt, hvad der vistnok var årsak til at han tok til å ture temmelig sterkt.

Da mine forældre bodde i samme grannelag lærte jeg fra smågutdagene av Anders Kastet å kjende.

Han gik altid pent klædt og var ellers en velvoksen staut kar. Dertil kom, at han også var kvik og munter og fuld av anekdoter som kunde sætte lattermusklene i bevegelse. Han var høflig og pen i sin fremtræden.

Jeg husker han særlig fra en søndagsmorgen sommeren 1881, da han som Kristiansens stedfortræder ledet musiken under gudstjenesten. Stiftskapellan Jens Tandberg forrettet. Med sin musikkorps ledet Anders P. Kastet salmesangen. Jeg husker, hvorledes han ved det siste vers i slutningen av hvert salmevers hævet kornetten, et tegn til M. Rønningen om å la trommen dirre. — Tamburenes nye uniformer, de blankpudsede horn, som blinket i solen, sangen og den vakre musikkorps — alt smeliet sammen i festlig stemning.

I 1887 blev moen utvidet. Gårdbruker Ole Moe solgte en parcel til staten, bl. a. plassen søndre Kastet, hvor sykehus blev opført. Anders

Pedersens forældne måtte nu flytte til nordre Rønningen. Her bodde da også Anders et års tid. Året efter den 23. mai kom en soldat fra Namsos og skulde eksercere på moen. Underveis var han blitt syk, men da sykehuset endnu ikke var i orden blev der spurt omkring i husene om der nogen som kunde ta den syke mand om natten.

Anders P. Kastet sa da, at han kunde få bli hos dem. Moren protesterte.

Anders sa: „Han kan få min seng, så ligger jeg hos dig mor.“ Og så blev det. Faren arbeidet på Mo — og var der om natten.

Da det led utpå klaget Anders over at det blev for varmt inde — han vilde heller gå hen på låven og legge sig. — — Moren protesterte. Det blev for kaldt der borte. Men Anders sa, at han kunde ta frakken med. Og han gjorde så. Han tok frakken og gik gjennom det åpentstående vindu. — —

Men om morgenen, da moren kom for å vække ham, var han ikke å finde. Det var i vårflorensens tid, og elven gik stor. Hun var ræd for, at han kunde være gåt hen på elvekanten og så ha glidd ut i elven. Eller den undergravne strandbredd kunde ha brustet. — Men der var ikke spor eller merke og se. — —

Imidlertid var det en ganske anden og romantisk tildragelse som var hendt: Da Anders gik ut gjennom vinduet tok han nok ikke hen på låven, men derimot gjennom skogen forbi Moe og ut til Vik, hvor han tok skyss til Kristiania. — med Amerikabillet og reisepenger i lommen. En bekjendt, Herman Andersen, hadde sendt ham begge deler. Paa veien utover til Kristiania møtte han Johan Gudsgården, og for ham fortalte han hvorhen han reiste. — —

Johan Gudsgården var da den som kunde gi de ængstelige forældre og naboer besked.

Da Anders Kastet hadde været et års tid i Amerika kom han ind i militærmusiken — og han skulde tjenestegjøre i 5 år. — For denne tid skulde han ha en meget stor løn — og når tjenestetiden var ute skulde han få noge acres land av staten. Men han fik ikke bruk herfor. Allerede 1891 avgik han ved en pludselig og uventet død. —

Han var til å begynde med meget godt likt ved korpset, men uregelmæssig liv gjorde, at han måtte slutte. Og der hørtes vist ingen klarinet eller trommevirvler ved hans begravelse — og

hans siste hvilested er å søke blandt de mange ukjendte grave.

Hans far døde på Moe høsten 1888 og er begravet ved Hole kirke; moren døde på Viul 1894 og begravdes ved Haug kirke.

Blandt Anders Pedersens beste venner var Christian Gulbrandsen. De bodde nær hverandre og stod sammen i musikken, likeså Kristian Rogne og Oskar Hoel. Men det var nu Anders Kastet og Gulbrandsen som var mest sammen. De var begge muntre og tok livet lett. — De spilte meget sammen på baller. Og de hadde muntre opplevelser sammen; men alt jeg har hørt etter disse to er bare morro — intet ondt.

Fanejunker Kristiansen, som i 32 år stod i musikken, fortalte mig engang jeg var i hans hjem, at en vår han kom og skulde ut på moen, spurte han en mand: „Nå hvordan har dere levd i Hole ivinter?“ „Tak, bra. Anders Kastet og Gulbrandsen dom har slåst fra Hole kirke og til Kålet. Men dom har slutta nå.“

Det var to letlivede gutter, som tok alt med glæde og fra den lyse side,“ sa fanejunker.

Så noen ord om Anders Kastets omgangsvener og kollegar tilslut:

Even Kristiansen, født på Tokstad, Ø. Toten, 21. desember 1845. 18 år gammel blev han musikelev ved 2. brigades musikkorps, 1870 korpssblæser, 1880 fanejunker, 1902 tildelt kongens fortjensmedalje i sølv.

Han var elev av Spera i og spilte 20 år ved Kristiania teater. Han bodde de siste år på Fagerholm, Toten, agtet og avholdt av alle. Han døde han 19. oktober 1913.

Knut Rogne var født i Valdres. Han kom ind i musikken 1881. I 1913 blev han fanejunker. Siden 1903 har han også indehat en stilling ved jernbanen. Han er en dygtig musiker, flink sanger og instruktør. — Bosat ved Jaren st.

Chr. Gulbrandsen er født paa Kalvøen 1860. 1876 blev han tambur ved Hallingdals bataljon. I 1901 forfremmet til musikkorporal. I 1910 trådte han ut av musikken — og er nu telefonformand og bosat i Hønefoss. Meget flink musiker.

Oskar Hoel er født på Helgeland i Hole 1868. Den 18. juli 1881 blev han tambur og i 1890-årene musikkorporal. I 1911 overtok han stillingen som korpshornblæser ved Norske Jægerkorps og i 1913 forfremmet til fanejunker. I de senere år har han viet sig helt for musik. Han er bosat i Hønefoss, hvor han nyter stor anseelse som musiker og instruktør.

SIGV. SIMENSEN.

AMTSSKOLEBESTYRER ANFINN SYVERTSON

Som vi ifjor i „Jul på Ringerike“ erindret amtsskolebestyrer Færden, vil vi i år opfriske minnet om en annen av Buskeruds amtsskoles første menn, som likeledes i en årrekke har hatt sitt virkefelt på Ringerike, — Færdens medlærer og mangeårige kollega, amtsskolebestyrer Syvertson.

27 år gått, siden graven lukket sig over ham; men støtten ved graven er reist av elever og venner, og de glemmer ham ikke.

I flere år var han førstelærer ved Strandens skole i Norderhov og erindres her av kretsens ældre tolk. Syvertsons bilde vil minne mange om deres fagre barndomsdager, da denne begavede mann var deres lærer. Blandt vennene fra den tid vil kanskje også titte frem det festlige skolestevne, som Syvertson i forbindelse med Hønefoss folkeskole fikk istand på Karlsrudtangen, hvor begge disse skolelærere og elever samt en mengde bygde- og byfolk tilbragte en herlig sommerdag, og hvor Syvertson tilslutt holdt en belivet tale for dagen ogstedet og dets prektige eier Peder Karlsrud og endte med en spådom om, at når deltagerne i stevnet „engang i fjerne tider“ møttes, vilde de spørre hinanden: „Hugser du dengang vi var på Karlsrudtangen?“

På Fosseholm på Eiker begynte amtsskolen sitt virke i januar 1876, og nu treffer vi cand. theol. Sørensen og Anfinn Syvertson som dens første lærere. Allerede efter et par års forløp avløstes Sørensen som bestyrer av cand. theol. E. M. Færden. Syvertson vedblev som annenlærer ved skolen i flere år, hvorefter han blev bestyrer ved den annen amtsskole, der fikk sitt virke i Numedal, Krødsherad og Lier. Han blev således ved sitt mangeårige arbeide i ungdomsskolen en av Buskeruds mest kjendte menn.

Han hadde forøvrig været lærer for ungdom, før han mottok stillingen ved den nye amtsskole, og det var denne omstændighet som hendrog oppmerksomheten på ham. Syvertson hadde nemlig for adskillige år tilbake været sammen med presten Oluf Aabel om å opprette en av vort lands første folkehøiskoler. Det var på prestegården i Krødsherad, at disse menn i 1869 gikk iver her-

med. Denne skole er således av stor interesse, og da en av dens elever, hr. lærer og gårdbr. E. Nordhagen Nes, velvillig har meddelt mig en livlig skildring av den, gir jeg et lite utdrag av denne.

I det første kursus 1869—70 deltok 29 elever, vesentlig fra Krødsherad og Hallingdal. Mange av disse har senere været sine bygders betrodde menn. Skolen holdtes i den gamle entages bygning, hvor Jørg. Moe få år før hadde bodd, „Der stander en ek på prestens jord“— nu som dengang — og tre av skoleguttene prøvde forgyves å omfavne den. Syvertsons fag var bl. a. regning og skriftlig norsk.

Han var riktig i sitt ess blandt ungdom, livlig og venlig, og det hendte, at han deltok i de sneballslag, som med passende mellomrum blev utkjempet mellem nesningene og kryllingene ved skolen. Meget begavet som han var (han hadde således gjennomgått lærerskolen med karakteren „udmerket“ i de fleste fag) hadde han også poetiske evner og skrev en mengde kvikke leilighetsdikte. Til juleferien det første år skrev han således et dikt til hallingenes pris, hvori han bl. a. lar hallinggutten si:

„Jeg vokste op, og jeg blev stor,
jeg lignet fedrene i nord.
Til kamp og glede stod min hu,
og det gjør den endnu!

Og dagen kommer, da jeg skal
gjense den fagre Hallingdal
og jenten vén med rosenkinn,
som engang skal bli min!“

Både Aabel og Syvertson var velskikkede lærere og ledere for ungdommen. De var vidne til, hvorledes mange unge lengtet efter mere arbeidsutvikling, enn datidens tarvelige forhold oftest kunde by, og de prøvde å hjelpe ungdommen. Ære være disse menn, som her var banebrytere!

De som kjendte Syvertson fra hans yngre år, kunde fortelle om, hvad for en „livsmotets sanger“ han var. Men han kunde også skrive vakkert i alvor, når dette krevdes. Når han fik vær under de poetiske vinger, så brukte han dem vel. Det

Tilhører
Ringerikes Museum

dikt som han skrev ved Jørg. Moes død var således efter familiens vidnesbyrd det beste ekko fra det norske folk ved dikterens bortgang. Men Syvertson var altfor beskjedent, han gjorde intet vesen av sine dikteriske evner, og derfor er næsten alt slikt fra hans hånd uigjenkaldelig tapt. Han var også en meget god taler. De som hørte et foredrag av ham på amtslæremøtet i Drammen 1890, var enige om, at dette fra formens side var noget av det bedste og meste belavede, som disse møter inntil da hadde frembragt.

Syvertson var født i Hemsedal 1845. Han døde som lærer og kirkesanger i Røyken 1896. Hans venn og kollega E. M. Færden sa, at man ved Syvertsons bortgang måtte tenke på en ung og fager gran, som stormen hadde felt midt i den fagre sommertid. Efterfølgende vakre vers forteller om hans poetiske gaver. De er fra 1888.

E. V.

Før dig er fløidørene nyss slått op
til løfternes lokkende land
med fjeldene grønnklædt til øverste topp,
med vuggende bølger ved strand.
Og engene breder sig friske og fagre
med blomstenes brokete prakt, —
med vindenes vift over frodige akre
og lundenes lyttende vakt.

Og sangen fra vårlivets jublende hær
den klunger så duggfrisk og vén, —
den lokker dig langtfra, den bruser dig nær
så klar og så lokkende ren.

Og tonerne tar dig så lint under arme
og løfter dig opad mot Gud,
og livet får skjønhet og fylde og varme
og ser på dig ømt som en brud.

De higende lengsler, der nylig er vakt,
dig jager mot ukjendte kån,
og drømmene drysser sin eventyrprakt
henover de veier, du går. —
— Det er noget dårende deilig, som vinker
langt henne i fremtidens land —
der er noget strålende stort det som blinker
bak bølgen på ukjendte strand.

Der ligger ditt rike, dit er det, du må,
og synes du, veien blir lang,
da gjelder det bare: hold ut og gå på,
så når du nok målet engang;
for du har slik barneglad bergtro på seier
for lysets og sannhetens sak, —
det er slikt et livsmettet mot det, du eier,
lik løvsprett den vårvarme dag.

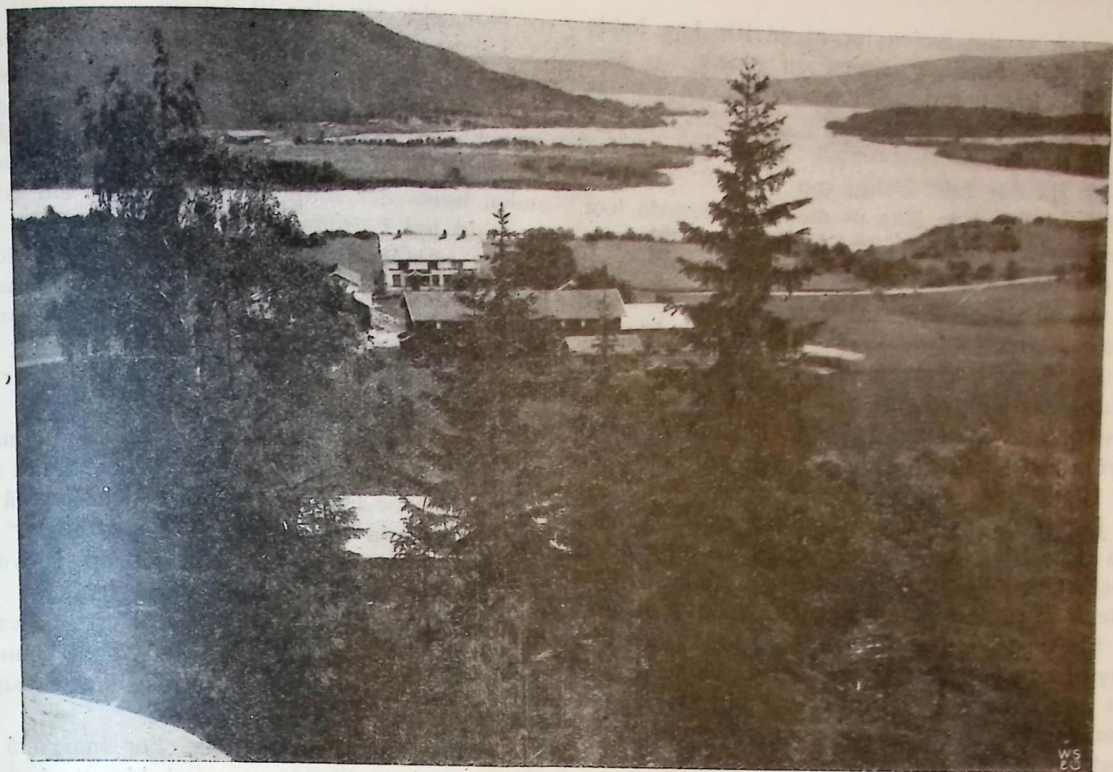
Men glød dine våben i kunnskapens ild
og hærd dem i „levende vann“, —
og møt så til kampene op med et smil, —
vær ærlig og kjærlig og sann!
Står korsmerket malet på ungdommens
skjolde

som fylkingens fagre symbol,
skal trolde sprekket, og tvilene kolde
forsvinne som rimfrost for sol.

A. SYVERTSON.

D e n g a m l e m e s t e r

U t s i g t o v e r K r ø d e r e n

I tilknytning til ovenstående skildring av Syvertson bringer vi et par bilder fra vor vakre nabobygd ved Krøderfjordens bredder. —

S K O G S L I V O G H U L D R E H I S T O R I E R

Månen var kommen op over trætoppene og sendte sine bleke stråler over den snedækte sætervold. Og det glitret og blinket i de små snekrystaller.

Trærne stod hvite og tunge; men kvister og stammer stak som sorte dotter frem av al denne hvithet. Borte i kanten av sætervolden der månens spøkelsesagtige sorte skygger snek sig frem stod småskogen kroknet og lignet skrømt i mørket.

På sætervolden stod et par mænd og hugg ved. —

„Vi har vel snart nok nu,” sa den ene — han rettet sig med øksen støttet mot stabben.

„Ja, det skulde vel dra sig bort imot det, men det skal mye til,” svarte den anden. — For inde i sæterboden fyrte de, så røken væltet svant op av pipen og krøllet sig op i den kolde luft — for så å trække sørover langs trætoppene som en lys masse. —

De tok hver sit vedfange og ruslet ind i boden. Rummet, karene kom ind i var mørkt og ko!dt; men en lysstripe viste vei til det indre rum. —

Der var det liv og hygge — og et par kaffekjeler stod på ovnen og kokte så de småhoppet ved damptrykket.

Vedhuggerne kastet sine fanger på gulvet og børstet flis og rusk av sig. De så at tobakspipen var flittig brukt — for røken stod som en skodde under taket. —

Borte på gulvet sat en mand med blanke svedperler nedoven panden og reparerte et itukjørt drag.

„Je får vel gi mig — for det er itte heldig å holde på for langt utover kvelden,” sa han.

„Å du kan nok holde på til kl. 10,” sa en, som stod med bøtte og løkt færdig til å gå til stalden.

— „Å er det iverien for at du itte kan holde på til du er færdig?“ spurte en anden.

„Nei, itte netop no iverien; men en kan få nattevakt.“

„Nattevakt?“

— „Ja det blir uroligt om natta.“

Mere vilde han ikke ut med; — men da han som hadde været ute i stalden kom ind igjen og sa, det fekk være nu — kom manden atter med det samme, at det var ikke heldigt å holde for længe på — for det var ikke riktig trykt her.

— „Dom har set huldra bortpå sætervolden — det var i mørkningen — men dom såg a så tydelig, at dom kunde skjelve flettene henners. Derfor kan en få spektakel, om en arbeiden etter kl. 10.

Jeg husker engang at jeg og en som hette Ola drev på å kjørte i . . . dalen — og en dag kjørte Ola ifiller dubb-flatstokken, så han måtte sitte å gjøre den istand utover kvelden. Han drev på til langt på natta. Dagen etter drog han nen i bygda og jeg blev alene; men da blev det uroligt nok natta etter på. Forsørge mig var det itte som der blev kastet stubber og stein på gulvet. Bort imot 3-tia om morgenen ga det sig!“

„Noget lignende har jeg været ute fon,“ sa han, som hadde været i stalden. Det var to av os — og vi kom ganske sent til kjørestuen om kvelden. Best som vi sat og drak kaffe og godgjorde os, begyndte det et svare leven oppe i stalden. Det var som hakkelsesnuvene blev kastet hit og dit.

Vi strøk op til stalden for å se, men da var det aldeles stilt. Merkelig nok stod hestene og spidset ørene og lydde. Da vi ikke fandt noen årsak til spektaklet gikk vi ind igjen; men aldrig så snart var vi kommen ind så begyndte det igjen. Slik varte og rakk det. Kom vi op i stalden var det stilt men når vi gik ind i stuen igjen, var det samme levenet.“

— „Ja, sa reparatøren av draget, jeg har nå set slik en, som ikke liken å bli forstyrret sent om kvelden. Jeg var sån i 16—17 års alderen, i tjeneste på en gård. Tidlig en morgen våknet jeg ved at der ved sengekanten stod en liten pusling, klædt i rød toplue og grå klær og striglante på mig med et par blanke øier i et gammelt skjæggete fjæs. — Jeg blev så livende rædd at jeg fon op av sengen og ut i kjøkkenet. Jeg sanset mig ikke, før jeg stod på hue i senga til tjenestejentene, som våknet og illskreik.“ —

„Ja det er trulig det blev mudder i gåsedammen, når du kom på den måten,“ er det en som bemerker. — —

Man gjør sig klar til å kjøie. — —

Lampen blir slukket — og enhven prøver å finde sig tilrette på briskene. Leiet er hårdt. Bare litt halm eller granbar å ligge på — med en kubbe til hodepute; — men de sovner allikevel snart ind, trette av dagens slit, og fra en og anden høres der snorking, som vidner om, at de er glidd ind i drømmenes verden.

Det smelder i veggene av kulden, som utover natten litt efter litt siven ind i rummet. Karene på briskene blir urolige. De fryser og drømmer. En skubber sig for nær briskekanten — og au! der ramler han i gulvet, så de andre våkner og spør, og han slog sig fordærvet.

„Nei, men jeg drømte, at der stod en mand som vilde lugge mig — og da jeg ikke fandt noe sted å gjemme hue, våknet jeg ved at jeg lå på gulvet, men da var heldigvis nissen borte.“

Han finder fyrstikker og fyrer op i ovnen. Så rusler han bort og lægger sig igjen.

I ovnen durer og brænder det. Borte på væggen flakker og skjælver en lysning, som kommer fra trækullet i ovnsdøren. Karene sovner snart ind igjen under varmens velvære.

Men det blir ikke så længe. For snart må de op og ut i smellkulden og ind blandt skogens hvite snedryss! — — —

*

En gammel kone, som i sin ungdom lå meget på sætenen, har fortalt, at bjørnen var ikke sjelden å se de tider. På den sæter, hun pleiet å være var der engang en mand som sprang for bare livet for en bjørnebinnes skyld.

Det var om høsten, han drev på med å finne taknever. Buskapen var reist hjem — og han var alene deroppe. En dag kom han så bums like på en binne med to unger. Ungene jaget hun op i et træ; men manden blev så redd, at han tok til bens så fort han kunde. Det var ikke lenge før han hørte bjørnen var etter sig; men da det ban utfor bakke — der bjørnen ikke er så rask — holdt han unna og kom frem til sætervolden Døren var låst, — og han kunde ikke få den op fort nok, hvorfor han kom sig op på taket og lot sig gli ned skorstenspipen. Manden hadde sprunget så han var dårlig lenge etter på. —

Det som var det mest uhyggelige ved sæterlivet, var, at det var slik uro om nätterne, fortalte den gamle kone. En nat hørte hun slipestenen var i bruk — og noen var det som slipte. En stund etter hørtes det ut, som blev der kjønt tømmerstokker forbi sæterbua.

„Je vekte den andre budeia.“

— „Jaså har dom begyndt igjen på den må-

ten, nå," — hun snudde sig mot væggen og lot som ingenting.

Tidlig en morgen så jeg et kvindfolk gå over volden. Da jeg snakket om dette til den andre, sa hun bare: „Det er nok ei som har bodd her

lenge før os — og det er nok ikke første gang hun går der."

— „Ja det er sikkert at slikt noe er til," sluttet den gamle kone og vendte sig halvt på bænken. — — —

ANDERS N. KAUSERUD.

Der står en bjerk ved stien, —

Der står en bjerk ved stien,
 nu gulnet er dens blad;
 men solen gyller lien —
 og kråken skriker glad.

27. sep. 23.

Og himlen blå sig hvælver
 og skogen farves rød,
 men bjerken stille skjælver
 og venter frost og død.

Bergitte Tveiten.

T Y R I S T R A N D S U N G D O M S L A G

Laget blev stiftet 15. oktober 1895 av daværende lærer Gjerumund Kjølstad, bruksbestyren Chr. Solberg, gårdbr. P. A. Kind, J. Kind og J. Pjåkerud.

Kjølstad blev lagets første formand. Det gikk bra de første år — det var jo gode kræfter som stod i spidsen; men litt efter litt slappedes interessen — og det truet med å gå i stå, men i 1903 henvente daværende formand, Chr. Solberg, sig til flere interesserte unge om å ta hånd i hanke og få interessen op og laget igang igjen.

A. Hovde holdt en del oplæsningsaftener, som slog godt an. Lokalet fylldes gang på gang — og mange medlemmer tegnet sig — og deres navne bør mindes når lagets historie skal skrives. Blandt disse var bl. a. lagets mangeårige kasserer, handelsfuldmektig Bjerke, herredskasserer Olaf Eriksen, maler Melby, snekker Chr. Magnussen, kontorist Harald Eriksen, mekaniker Olaf Solberg, der døde i 1910. Han var en flink og interessert musiker — og fikk mange konserter i stand til indtægt for lokalet man nu holdt på å bygge; men døden rev ham bort, før han fikk se verket fuldendt.

Det er nok flere som burde nævnes og som fra 1905 og utover var de drivende kræfter i laget. Var det som disse mænd har utrettet og ofret av tid, penger og arbeide, samlet på et brett vilde det vække forbauselse og enhver rettænkende ungdom i ærbødighet ta hatten av fon dem!

Herr Olaf Eriksen stod i 10 år som lagets formand — og det i den mest vanskelige tid — så han har nedlagt et stort og epokegjørende arbeide for Tyristrands ungdom!

Av øvrige formænd kan nævnes: Chr. Solberg, Edv. Olsen, Melby, A. Hovde, H. J. Bjerke, A. Hansen, Gulliksen, K. Kindsåsen. K. Magnussen, Ingv. Dahl, lærer Hanevold, J. Lien, M. Tangen og nu A. Hovde.

Det nuværende styre består av følgende:

A. Hovde, formand, Johan Berger, viceformand, ekspeditør H. Solberg, kasserer, Astrid Iversen, kjøkkenchef, kontorist Ove Kind, sekretær, Andrea Sletta og kontordame Karen Ask.

Det siste år har laget gått godt. Medlemsantallet har steget til 140 — et større antal end nogengang før. Vi har eget hus og er godt situert hvad det økonomiske angår.

Siste vinter blev der stiftet sangforening med 60 medlemmer — og det tegner til å bli en god støtte fon laget. Instruktøren er kirkesanger I. Roe og Chr. Magnussen. Med det dramatiske har det derimot været småt stell, da vi mangler fast scene, men holder det frem som det stevner vil nok den også komme.

*

Lokalet Varden.

Da vårt ungdomslag stiftedes for 28 år siden var man uheldig stillet med lokale her i Skjærdalen, idet man da kun hadde en gammel sal i „Storbygningen“ (en arbeiderbrakke på bruket) å ty til.

Denne var upraktisk i flere henseender og der stil-
ler sig straks krav om å få et mere passende lokale.
Efter initiativ fra laget blev derfor kort tid efter dets
stiftelse istandbrakt en ny sal i første etage i „Store-
bygningen“ og i denne sal var det laget avholdt sine
fester og møter i 15 år.

I dets første leveår var nok denne sal tilfredsstil-
lende og alle lot til å være fornøiet med samlings-
stedet; men som årene gik økedes medlemsantallet
og den nye sal i Storebygningen blev også utilfreds-
stillende ved visse anledninger og da især ved basarer.
En ulempe med denne sal var også, at der bodde folk
væg i væg, ved siden av, og like over. Av disse
grunde hævet der sig røster at ungdomslaget burde
spekulere på å bygge eget lokale. Spørsmålet blev
drøftet mand og mand imellem. Kravet om større for-
samlingslokale blev større og større og spørsmålet som
følge derav mere aktuelt.

Offisielt kom saken på bane i 1905, idet da et med-
lem fremsatte saken til drøftelse i lagets håndskrevne
avis. Den blev tat op og drøftet av flere og søndag
den 11. mars 1903 blev der fattet beslutning om å
samle penger til byggefond.

Da beslutningen først blev tat op gik det siden
godt med arbeidet. Tanken vandt tilslutning hos alle,
også hos utenforstående. Der blev avholdt basarer og
andre tilstelninger, saken vandt tilslutning og gik bra.
Efter 3 års forløp, ved årspogjøret 1908, var bygge-
fondet bragt op i ca. 1700 kroner. Laget var desuten
eier av 500 kroner, altså 2200 kroner.

Mange medlemmer vilde da, at man straks skulde
begynne å bygge. En ekstraordinær generalforsam-
ling blev i sakens anledning avholdt, og man enedes
om efter en del diskussion å utsætte med å bygge til
våren 1910. Man skulde imidlertid søke å få bygge-
fondet mest mulig op.

Der blev valgt en komite på 5 mand til å ordne
alt med hensyn til bygningen, nemlig Chr. Solberg,
Kr. Magnussen, maler Melby og Olaf Eriksen, sist-
nevnte som formand. I 1908 var der valgt en komite
som hadde i oppdrag å forhøre sig efter en passende
byggetomt.

De fæstet sig og fik på hånden to tomter på Malt-
kleven, idet de fandt dette sted mest centralt. Bygge-
komiteen og tomtekomiteen i forening blev forlikt om
å kjøpe tomten på øvre siden av veien der som huset
nu står da der var bedste plassen. Tomten er kom-
met under øvre Solberg, men eiedes vistnok da av
bruksforvalter Eiel Eriksen som overlot den til laget
for en billig pris.

Planeringsarbeidet blev om sommeren utført av
lagets medlemmer med sin ihærdige formand Olaf
Eriksen i spissen. Det er næsten som et eventyr når
jeg tænker på de deilige sommeraftener når ungdom-

mer efter endt dagsverk på bruket, det var den gang
10 timers arbeidsdag, men endda var de ikke nøie med
å ta en tårn utover kvelden og bryte stein og stubber
på sin egen tomt. Langt utover kvelden kunde der
høres munter sang og ungdomsfrisk latter fra tomten
hvor ungdomshuset nu står. Byggekomiteen gik
straks igang med planer for lokalets opførelse.

Arkitekt Peder Magnussen, som den gang var an-
sat i Berlin, men kom hjem på besøk den sommer, og
av interesse for sin hjembygd var han så elskverdig å
tilby sig å fungere som lagets arkitekt. Vi er arkitek-
ten megen tak skyldig for den interesse han la for da-
gen, idet han har utarbeidet tegninger og overslag, ind-
til de mindste detaljer. Våren 1910 var planen for lo-
kalets opførelse, tegninger og beskrivelser ferdig, og
man gik igang med byggingen.

Grundmuren blev bortsat til d'herrer Karl Trulsen,
Ole Eriksen og Anton Foss. Tømmermands- og snek-
kerarbeidet blev bortsat til håndverkere inden bygden
Ole Sletta, Gustav Kausrud, Thor Opsahl, Martin
Foss og Olaf Samuelsen for 1500 kroner. Arbeidet
blev påbegyndt i juli og blev utført til alles tilfreds-
het, solid og godt.

At trærkjærerarbeidet er helt gratis utført av snek-
ker Kr. Magnussen, atter et bevis på medlemmernes
offervillighet.

Dører, vinduer, trapper, bænker, talerstol og bor-
der er levert av Skjærdalens Trævarefabrik til meget
rimelige priser. Tømmeret til lokalet er likeledes ind-
kjøpt på stedet. Gulvplanker, listverk, panelingsbord
er leveret av konsul Jens Gram, der støttet bygningen
ved at innrømme betydelig rabat foruten at ungdoms-
foreningen fik gratis lokale til sine møter i 15 år. Vel-
signet være hans minde! Mursten, taksten, spiker m. m.
levverte A. Gulbrandsen til indkjøpspris.

Kjøbmand Frøishov, Hønefoss, forærte 4 tønner ce-
ment, Skjærdalens Bruk og landh. Gulbrandsen kjøpte
en hel del materialer gratis, likesom en hel del arbeid-
er er utført gratis av lagets medlemmer og andre in-
teresserte. Alle som har tat hånd i hanke med fortjen-
er ungdommens beste tak, og de har også andel i at
da det stod fiks og færdig kostet det kun ungdoms-
laget 8000 kroner.

Lokalet består av garderoberum eller forgang, stor
sal med sitteplass til 250 mennesker, liten sal, garde-
robe, kjøkken, galleri og vaktmesterleilighet.

Indvielse av lokalet blev foretat søndag den 1ste
januar 1910.

Formanden Olaf Eriksen ønsket velkommen og gav
en oversikt over byggeforetagendet og uttalte: Måtte
reisningen av dette hus bli til gagn for bygden! Måtte
det arbeide, den kapital som her er nedlagt gi et godt
utbytte.

Varde med sit blafrende skin
lys op for Noregs ungdom idag
for dem et kraftig valgsprog vær!

Bragte tilslutt alle som hadde været med å bygge
lokalet en varm tak.

Festtalen holdtes av Færøen, da sognepresten var
forhindret fra å komme. Lokalet var fylt av interesserte
ungdommer og ældre. Det var en feststund for hele
bygden!

Hr. Olaf Eriksens gode ønsker er gåt i oppfylldelse.
Vi har det største ungdomslokale på Ringerike og man-

gen lærerik og festlig stund har både ungdom og ældre hatt inden dette lokales vægger. Vi som nu står oppe i ungdomsarbeide, ungdom og ældre tænker i ærbødighet og med tak på de mænd, som dengang ofret både tid og penger for å skaffe ungdommen og bygden et stort tidsmessig lokale. Flere av disse mænd, deriblandt den utrættelige O. Eriksen og K. Magnussen

støtter ungdomslaget endnu med råd og dåd når deres meget optatte tid tillater det.

Og herfor skal de og andre også ha ungdommens beste tak.

Lad os derfor ungdom med ære verne om den arv disse mænd har git os. Billeder av „Varden“ og Olaf Eriksen, se fjorårets hefte.

A. H.

»Hvitt hvirvler sneen over skogland og grænder —

Hvitt hvirvler sneen over skogland og grænder
 svævende let og eterisk paa taa
 hvisker til sivet i viker og strænder,
 pusler om lyngtop og visnende straa,
 høsten nyss drysset sit lødlaken over
 vintren vil vøve til søskende — seng
 teppet hvorunder i dvale nu sover
 sommerens liv gjennom fage og eng. —

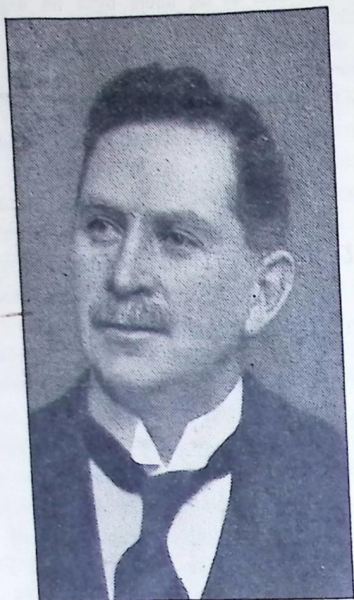
Stille, gaa stille saa ingen blir vækket,
 varlig — som smaabarn tilhvile var bragt,
 se dog, hvor godt og omhyggelig dækket
 algode haand alt tilrette har lagt, —
 her hvor smaa spirer og ranker og røtter
 slumrer bak snehvite sengeomhæng,
 her maa du vandre paa varsomme føtter
 at ikke dækket faar rift eller flæng —

Blaaveis i bakker, konvaller i dale,
 lyngtop og tue i lund og i krat,
 luk dere inde i drømme og dvale,
 frykt ikke vintrens isnende nat —
 høsten har drysset sit løvlaken over,
 sneen har redet paa mosebløt seng
 teppet hvorunder nu fredelig sover
 sommerens barn gjennom fage og eng. —

Nedre Sten i Novbr. 1920.

Harald Solberg.

HARALD SOLBERG EN SKILØPERVETERAN

Å nyte et dikt, enten ved å lese det selv — eller høre det lest er vel en likeså vanskelig kunst som å kunne nyte en tonekunstners komposition. Derfor er det igrunnen så få som leser dikte — og endda færre som forstår dem. — For Harald Solberg var et dikt noget mere end kling-klang og rimeri. — Han hørte den underbare rytme som bølger gjennom alnaturen. I ham fandt tjer-net, som „drømmer så dypt under åsenes krans“ — sin oprigtige og dypt følte tolk. Al skogensomhetens poesi ånder en imøte gjennom dette deilige dikt. Han tolket også dyrenes enkle usammensatte følelser og var deres varme talsmand både med pen og pensel.

Det er med vemod vi nu offentliggjør foranstående dikt, for sangeren selv — dikteren Harald Solberg er borte. Han har lagt pen og pensel fra sig — for alltid. Harald Solberg gjorde sig ikke bred på det norske Parnas — men hans sange fortjener å minnes! For de er så krystalklare i form og så dyptfølte i innhold og åpenbarer en kunstners varme hjertelag. Harald Solberg døde i februar 1923.

Det var i 1860-årene, at idretter som skytning og skisport kom i sving på Ringerike. I lægen Johan Stang var man så heldig å ha en ivrig sportselsker, og det skyldes ham, at man begynte å holde premieskirenn her og der, således i Kvernengen ovenfor Hønefoss. Doktoren gjorde også sitt for å gjøre disse stevnen festlige, og ved Hønefossrendet blev det til, at „den ganske s'ad“ med selveste foged Owren i spissen vandret ut for å se på den friske skisport, likesom en mengde bygdefolk møtte op, og fremst blandt dem sorenskriveren på Knestang. Ved et av disse skirenn i Kvernengen antas det, at over 1000 tilskuere var tilstede. Et stort hopp var anbragt i bakken, og løperne hoppet opimot 20 alen (13 meter). Leseren er naturligvis straks ferdig til å si: „Er det noe å snakke om?“ Og han vil trekke frem nutidsløpernes luftseilads. Men stopp litt, min unge venn! I 1860-årene hadde man ikke Huitfeldt påbinner, men måtte nøie sig med „horker“ av vridde bjerkevidjer til å stikke tærne i, skiene var i k k e påbundne! Ja, da får tingen et annet utseende! Under slike forhold vilde nutidens skikonger bli nødt til å redusere sine hopp-lengder ganske ettertrykkelig.

En av veteranerne fra 1860-årenes skirenn, dertil en 1ste premievinner, har vi fremdeles i full vigør i Ringerikes centrum. Det er

bankchef M. Jensen.
(Ungdomsbillede).

Den 25de februar 1866 fikk han i Kvernengbakken 2den premie, en sølvspiseske, og den 24de februar 1867 erobrede daværende „fogedfullmektig Jensen“ 1ste premie sammesteds i de 1000 tilskueres påsyn og under deres jubel. Premien bestod i et vakkert sølvbeger med innskrift. Vi forstår ham, når han siger: „Mitt vakre beger holder jeg i akt og ære“.

Sommeren 1923 har den samme mann holdt sin precise kontortid hver dag, uten ferie. Hurra for den kjekke skiløperveteran!

E. V.

S a m h o l d s l e i k e r i n g

L a r s L a r s e n, f o r m a n d*)

S M Å S T Y K K E R

Truls Hønen var en bonde på Hønen i Norderhov for omlag 100 år siden. Han kunde til sine tider være en meget pussig fyr.

Engang hadde han en tømmermand til å bygge en drengestue. Da veggene tok til å bli noe høie, gikk Truls en dag og tok byggverket nøie i øiesyn. Efter å ha endt sin besiktigelse, sa han til tømmermanden: „Jeg ser, at du gjør hull til musa. Det er best at du gjør et så stort, at katta slepp inn au!“

*

Foged Thams bodde på Folum ved Hønefoss og var foged i Ringerike og Hallingdal til sin død 1826. Hans store dygtighet og rettsind har for all fremtid kastet

glans over hans navn. Men han kunde være en streng og „strekkelig“ herre, og hans tjenestegutt mottok mangen velment ørefik av fogdens neve.

Så var det en dag midt på vinteren, at gutten skulde skyss sin husbond over Krokskogen til „by'n.“ Sneen var dyp, været var kaldt, og fogden var vel innpakket i pels og storstøvler. Opi Krokkleven veltet sleden, og fogden blev liggende i sneen med hodet nedover, og han orket ikke å komme op igjen uten hjelp. „Ole, kom og hjelp mig!“ brølte han. „Eg tør ikkje,“ sa han Ola, han var halling. — „Kom straks!“ befalte fogden. „Nei, eg tør ikkje, du slær!“ sa han Ola, og satte en alvorlig mine op. „Er du gal! Kom øieblikkelig! Du kan da vite, jeg ikke skal slå!“ — „Å, du orker ikkje halde dig, sinnataggen!“

E. V.

*) Neste år billeder og omtale av de andre „arbeidsfolk“ i Samhold.

K E I S E R D Ø M M E T H O N O L U L U

ELLER HVAD HVEPS OG HUMLE KAN UTRETTE

AV GUNNAR TVEITEN

— — —
Jeg elsker sommeren.

Min lynæs faa og fattige strenger har jeg stemt til dens pris . . . og paa min samvittighet har jeg mange og middelmaadige vers til dens ære.

Baade om dens blomster og dens kvelders guid — — og sommernattens fosfor som funkler i St. Hansormens krummede ryg!

Og alle mit sprogs skjønne og meningsløse blomster har jeg ofret paa Bergliot og Bird, som begge er mine skjønne blomsterpiker. Bergliots løse frit flommende haar er som smaa krusete sommervover. Og Bird er et biprodukt av mine hete drømme, den gang da Helligrøde vaaknet og slog med vingerne. — — Irmelin maa jeg heller ikke glemme. Hendes øine eier sommernattens fariige narkose.

Kom saa og si, at jeg ikke elsker sommeren.

Jo jeg skulde mene jeg elsker den — — og alt hvad dens er. Saanænn som humle og hveps. Med dem staar jeg paa en spendt fot, for de gjør mig idelig og alltid fortræd — og er til ingen verdens nytte.

Men nu er jeg kommet til sakens alvorlige og vanskelige kjerne, Alt hvad jeg har skrevet ovenfor er aa betrakte som en indledning — en lek med smukke og overflødige ord. — — Hvad skrev jeg? — Var det sakens alvorlige og vanskelige kjerne? Dette er noget som i farten dryppet fra min pen. Vanskelig er den jo ikke — men alvorlig nok — saa det ord tar jeg ikke tilbake.

Helt fra mine guttedager har der hersket fiendskap mellem mig og humlen. Jeg maa gaa meget langt tilbake i tiden skal jeg klarlægge om bare en brøkdell av det store synderegister som dette elendige insekt har paa samvittigheten.

Samvittigheten? Sa jeg samvittighet? Ak nei den slags luksusiøse sjælefornemmelser eier ikke humlen.

Det var i mine tidlige guttedager derhjemme paa mit fagre Sørland — at jeg en dag gik bar-bent omkring i det høie græs. Med et kjender jeg en ulidelig svie paa læggen.

Brændnesler tænkte jeg og fortet mig ut av græsset; men svien blev værre og værre — — og au! au! og uhu! sa skapningens herre. Men saa ser jeg ned paa læggen — og hopper høit av rædsel. Sitter der ikke en stor humle og fordriver

tiden med aa stikke. Hun krummer ryg og tar spendtak med bakbenene og bruker en farlig svær lanse.

Jeg gir hende et vel anrettet slag som strækker hende med alle spadserstokkene i veiret. Hvorefter jeg utslettet hende av de levendes tal. Egentlig var der meget som talte til denne humles undskyldning: Jeg hadde traadt hendes majestæt paa silkeslæpet — og saa var damen blit fornærmet og hadde tat hevnt.

Jeg løper hjem med hoven læg og fuld av humlerædsel og klager min nød for mor.

„Aa pyt — en humle! Nei da er hvepsen meget værre!“

Men det er ikke sandt, det. Hvepsen er mere real og bentfrem og har aldriig saa mange lum-ske bakhold som humlen.

Jeg har i mange aar gaat og grublet over aarsaken hertil. Ganske sikkert kommer det der-av, at hvepsen er h a n — en mandsperson; men humlen er h u n — en kvinde:

Det tør være en lov for dette, som strækker sig høiere op end til hvepsens og humlens verden. — —

Nok er det: Humlerædselen har aldriig forladt mig siden hin gang.

— — —
Hvor jeg i verden vanker bøier jeg av og gaan til venstre, hvergang jeg møter en humle. Men det er til liten nytte. Hun forfølger mig, hvor jeg gaar og staar og ligger. Hun har kastet sin elsk paa mig som paa en besynderlig ting. — —

Aa Gud hvor hun har gjort mange av mine sommerdage sure!

Naar jeg sitter paa mit værelse og skriver — eller læser — eller tænker paa pene jenter har jeg altid liggende ved siden av mig en linjal, saks eller graastein. For jeg er aldriig trygg! —

Og legger jeg mig paa mit leie en varm mid-dagsstund for aa hvile mine mødige lemmer — ja tak skal du ha! — — Snart er min plageaand tilstede. Gjennem et eller andet smuthul er hun kommen ind. Eller maaske er hun kommen gjennem vinduet, som stod aapent for litt siden? Hvo vet? — — Nok er det: Hun beskriver en bue — brummer og slaar sig ned paa ruten fon snart etterpaa deise ned paa ryggen med alle spadserstokkene i veiret.

Sent eller tidlig kan jeg være sikker paa hun faar se, hvem som ligger i sengen. Først svæver hun blidt henover og gjør sig lækker med sommerlig vittende vinger. Derpaa blir hun mere nærgaaende i den hensikt aa erthe mig sint, hvad der ogsaa meget snart lykkes hende. — Og dermed er krigen i fuld gang — og min søte middags-hvile spoler for den dag.

Nei, da er hevpsen en mere real karakter. Fornærmer du ham forætar han en grei og liketil offensiv.

„U—hi!“ kommer han susende og gir dig en smell, saa kulørte stjerner og soler danser dig om øinene. Han fører hvad man kalder en god kaarde.

Sjelden foretar han lumpne bakholdsangrep. Dertil er han formeget av grand seignøren — ikke saa litet av en pomadiseret sprade — smal om livet og med langskjøtet figurfrakke.

Han minder mig litt om Napoleon den store.

Nu maa dog ingen formedelst denne min rosende omtale tro, at vi er venner. — Men jeg har større respekt og aktelse for ham end for humlen.

At han undertiden kan være lumpen og foreta bakholdsangrep er noget jeg har smertelig erfaring for — og som jeg snart skal faa anledning til aa fortælle.

Men først en liten historie om humlen:

Her ont dagen fik jeg brev fra en veninde — lille Bergliot, som fortæller, at hun og en anden dame nu kommende søndag skal sitte ved Sognsvandet for aa bli taterbrune — taterbrunt skal nemlig være upper ten i sommer. — Og saa ber hun saa mindelig, om jeg ikke vil være saa snild aa skrive litt som kan være dem til hygge naar de kommende søndag skal sitte ved Sognsvandets bred og gjøre sig taterbrune.

Som den galante kavalier jeg er fandt jeg aa burde etterkomme dette lille beskedne ønske — saa meget mere som jeg maaske senere hen kunde opnaa et honorar i avisen, om jeg var en smule heldig med mit produkt.

Altsaa gaar jeg ind til min skrivepult, legger konseptet tilrette ovenpaa trækpapiret. Derpaa gaar jeg ut. Dniver bortover de blomstrende marker for aa fremelske en ørliten rund sommerstemning.

Med engang staar ideen levende i min hjerne: Nogen vakre flygtige stemninger, som det gjaldt aa holde fast før de atter strøk bort.

Jeg iler derfor ind til min pult, griper pennen og dypper den i Ancre cyrienne — mit franske kopiblæk — og begynder aa skrive:

„Ære være og velsigne disse piker som i de blaa klokkeklare dage vil brunliggjøre den skjære teint. Sitt nu stille ved Sognsvandets bred og lyt mindelig til den lille brune historie jeg nu skal berette:

Det hændte for lange, lange tider siden, at en mørk zigøinerpiketrængte sig ned fra Sætedalens fjelde. Hun kom til Herrefoss og hun leiret sig paa stabursvollen hjemme. Og det var kveld. Og solen sank gul og dagmatt bak Langaasen i vest. Min mor bar ut til hende flatbrød og gum-

melgoe som hun aat. — Men jeg stod i kjøkkenvinduet og saa derpaa. Og da hun hadde ætt begyndte hun aa danse.

Hun hadde et kort rødt skjørt — og hun danset til klingende kastagnetters klang valse de zegøinerinn. Vi maatte alle se paa hende. Selv den rødskjeggede veivokter kom op fra sin vei, satte spaden fra sig og saa paa hende.

Saa tok hun til aa synge. Hun aapnet sin mund til sang. Det surret og hvislet i stemmebaandene. Og fra tungens brohvælv hoppet ordene over paa brune svulmende læber, hvorfra de spinkle og sprø sprang ut i den levende sommerkveld. Tropiske toner. —

Tzerkeserindens sang om Bajaderne fra de ungarske stepper, hvis mørke mulds datter hun var.

— — —
Og hun løfter sine hænder — — —

— — —
Kratch! — Kratch!

Konseptet duver som en undervandsdønning. Jeg løfter det op. —

Og forsyne mig sitter der ikke en stor og fet humle. Hun sat paa huk og skottet paa mig, har formodentlig holdt sig skjult under et eller andet papir i nærheten og set sit snit til aa krabbe ind under konseptet, da min lille zigøinerpiketrængte paa aa larme med kastagnetterne.

Jeg hadde intet vaapen forhaanden — hverken kvist, linial eller saks — og jeg besluttet derfor aa snakke hende tilrette:

„Aa vær saa venlig aa flytte Dem.“ Pause. — Jeg var høflig og sa De til hende. Men hun flyttet sig ikke.

„De forstaar her er intet blivende sted for Dem — fuldt av blækklat, tobak og alskens skidt. De sviner Dem bare til paa Deres smukke honninggamasker.“ —

— — —
„Brrr — — um“!

Hun hæver sig op — en nærgaaende som vil hun kysse mig.

„Væk! — — Damekys har jeg faat mere end nok av før. Ingen kjærlighetserklæringer her, dit gamle gespenster!“

Jeg hæver haanden til slag — og au! der rammet jeg blækkuset, saa det vælten utover konseptet.

Min brune lille zigøinerpiketrængte i dette sorte hav. Og der var intet igjen av det hvormed mine to smaa damer ved Sognsvandet kunde bestyrke sig. Bare en sort blækklat. Den saa ut som det geografiske kart over keiserdømmet Honolulu. —

Aa min vidunderlige skjære lille sommerstemning — født i et lykkelig nu av min skapertanke — er borte, borte. .! —

Og honoraret fra avisen? — hm! — —

Tilbake sitter jeg med keiserdømmet Honolulu. —

Fattig og ribbet pusler jeg ind til spisebordet for aa drikke min eftermiddagskaffe. Der er ingen inde — og det er jeg glad for. —

Men døren staar aapen — og en hveps kommer svævende og slaar sig ned i vinduet.

Han er elegant — smal om livet og med figurfrakke. —

Han minder mig om Napoleon foran leirbaalet. —

Men han maa være kommen fra et sted, hvor der er melkerasjon; ti han slaar sig ned paa kanten av min fløtemugge og begynner aa drikke.

Hadde dette hendt i fortiden — om bare for en halv time siden — saa hadde jeg git ham en tre kvart Nelson; men nu er jeg bare en fattig og ribbet dikter med keiserdømmet Honolulu i sørgelig og saar erindring. —

Og jeg lot ham i fred — lot ham drikke de skaaler han trang til sin bestyrkelse.

Men nu hænder der noget merkelig: Napoleon paa fløtemuggen blir utsat for et uheld — en let hjernerystelse eller lignende.

Han falder ned i muggen — og har et helt spektakel for aa naa strandbredden, som er baade steil og glat. —

Omsider kom han sig da op paa bredden av de levendes land. Men hans figurfrakke var forvandlet til en — fløteklat — pjusket og sørgelig aa skue.

Han silter og ser sig rundt — og skotter av av og til op paa mig.

Jeg nikker fuld av medfølelse: — „Et uheld — gutten min — et sørgelig uheld; men bær det som en mand og trøst dig med at mig gik det værre.“

Intet er bedre end et medfølende ord — og hvepsen letter glad og fløi ut i Guds frydefulde solskin, der hvert livsnu er herlig. —

Jeg gaar ind paa mit værelse igjen — lukker dør og vinduer, — for nu vil jeg sandelig være i fred for hveps og humle.

Det mislykkede konsept lægges med et suk tilside og jeg tar fat paa en paabegyndt fortælling. Et motiv fra min barndomsbygd om den onde forlokkende Ulfhild, som formedelst manddrap gjemte sig i en hule ved Herrefossen paa den lille ø, som den dag idag bærer hendes navn.

Jeg skrev og skrev og kom mere og mere bort fra nuet. Til egne hvor det dufter av pors og lyng — og hvor Skageraks blaa bølger vugger. Jeg var i de lyse minders vold grepen av en tærende længsel efter de steder, som altid ligger mit hjerte næst.

Den lille historie med hvepsen er helt glemt.

Men om kvelden, da jeg skal gaa ut paa verandaen faar jeg se ham. Han sitter paa verandagulvet og tørker sine bukser i den synkende solstraalet. Ja det er vist og sandt i alle maater: Han sitter og tørker sine bukser og ser fattig og forhenværende ut. —

Han kjendte mig nok igjen — for han la hodet paa skakke og saa meget betænksomt paa mig med det venstre øie. —

Men dengang var der ingen medlidenhet i mit hjerte. Jeg var derimot taktløs nok: jeg bøide mig fremover og lo ham like ind i hans kummerlige aasyn.

Men det burde jeg ikke ha gjort — for han tok en frygtelig hævn.

Da historien ikke er lenger end som saa, skal jeg i korthet fortælle hvad som hændte:

Det var om kvelden at jeg var gaat ind for at nedlægge mine lange og trætte lemmer til natten. Jeg hadde klædt av mig og sat i sengen og sukket og sang omkap med skalden i Havamaal, om at ingen kjender dagen, før solen gaar ned.

Skalden av Havamaal hadde ganske vist en lykkelig nat ovenpaa denne geniale strofe; — men jeg finder ingen lykkelig nat efter dagens slit og møie.

Aldrig saasnart har jeg lagt mig ned paa puten og øinene er ved aa lukkes før jeg kjender et sviende stik i nakken og noget som minder om ildmørjter.

Det var min gamle kjending fra ieftermiddag som hadde sittet paa huk i en av putens folder og ventet paa sit bytte. Nu laa han naturligvis bakefter og hikstet av skadefryd og sang omkap med Terje Viken fra Fjære sogn:

Jeg maatte, jeg maatte ha hev'n. —

Nei, ingen kjender dagen, før solen gaar ned; — men jeg hadde ikke sans hverken for Havamaal eller andet.

Jeg væltet mig ut av sengen — og mit sprogs adjektiver var for smaa og fattige i min mund. For aa kvæle smerterne begynde jeg paa en vise: „Det hender saa mangt nuomstunder, selv Ringeriks amt har bli't hændelsesrikt.“

Hvorefter jeg begynde aa tale i tunger — og anbrakte passende brøl der som punktum skulde være.

Jeg var uten sans og samling til en mørkhaaret lærerinde og en likesaa mørkhaaret husjomfru kom og stod bøide oveni mig. Den siste slog — av pur menneskekjærlighet — en kop sur melk i mit ansigt, hvilket bevirket, at jeg helt tapte evnen til aa tale i tunger.

Begge damer var stemte i c-dur og lo mig like op i mit smertespeilende ansigt. Hvorefter de løp sin vei, da de saa jeg vilde til aa lette anker.

Jeg væltet mig op i sengen og blev omsider formælet med en drømmesyk nat:

Jeg var keiser paa Honolulu og en fiende kom i langskjøttet figurfrakke og stak mig i nakken.

Mens keiserinden — en brun zigøinerpike i rødt skjørt — slog paa kastagnetter og lot mine jordiske rester begravne under en haug av fikenblade. —

Dagen efter var min nakke øm og saar som en sprukken lerkrukke. Jeg sat og bladet i mine manuskripter — og fik ingen verdens ting gjort.

Men i ieftermiddag var jeg saa heldig aa faa brev fra lille Bergliot.

Hun skriver paa himmelblaat velin:

Kjære Tveiten! Jeg sitter nu i Dronningparken og læser „Den nye Gud.“ Kom ind til Kristiania saa kan De sitte ved min side her i parken og skrive. Jeg skal nok jage humlen om hun kommer.“

Imorgen reiser jeg til Dronningparken.

Siimadveiten,

HØNEFOSS OG OPLANDS PRIVATBANK.

Indbetalt Aktiekapital og oplagte Fonds Kr. 5,450,000.00

Forvaltningskapital „ 30,000,000.00

Indskud mottages: $5\frac{1}{2}$ % paa 6 Maaneders Opsigelse.
5 % „ Sparebankvilkaar.

Diskonterer gode Laanepapirer. Besørger Inkasso.

Bokser utleies i vort Sikkerhetshvælv.

Ringerikes Sparebank, Hønefoss

Oprettet 1833

Stedets ældste Bank

Mottar Indskud og utfører alle alm. Bankforretninger.

Checks utstedes paa Ind- og Utland.

Sikkerhetshvælv.

Hønefoss Sparebank, Hønefoss

mottar Indskud - bevilger Laan - besørger Incasso

Boxer for Værdipapirer i Sikkerhetshvælv erholdes

HOLE SPAREBANK

Indskudsrenten er for tiden :

5½ % paa 6 mnd. opsigelse

6 % „ sparebankvilkaar

Kristiania—Hønefoss

Automobilrute.

Personrute — 2 gange daglig forbindelse — Lasterute. Bestillingssteder — Hønefoss Grand hotel — Vik Kjøbm. Arnesen. — Sundvolden hotel. — Nes Kjøbm. Berget. — Solihøgda hotel.

Ingeniør M. O. Schøyens Bilcentraler ^{A/S}

Kristiania. Chr. 4des gt. 4. Telf. 16150 - 11084 - 35023. Telegr.adr. : „Bilcentralen“.

RINGERIKES KOOP. SELSKAP

er forbrukernes egen forretning.

Enhver god økonom kjøper alltid

sit forbruk av mat og klær i

— sin egen forretning. —

Telefon Pvd. 1 nr. 128

„ 2 „ 90

STØTT KOOPERASJONEN!

HØNEFOSS

Gjør deres indkjøp i

STORGATENS STENTØIMAGASIN

TELEFON 463.

GRAND HOTEL

HØNEFOSS

Telef. 73, 179, 426.

*Min manufaktur
og skotøiforretning*

anbefales

OLE KAARSTAD

Telefon 100.

S. A. Elvsveen

anbefaler største lager
av færdige Herreklæder.

MANUKTUR - TRIKOTAGE

SLIPS og STIVETØI

HATTER - HUER

Altid laveste priser.

Telefon 46.

Vintersportsartikler ski,
skjøiter, kjælker, spark-

- - støtninger m. m. - -

Rikt utvalg. Rimelige priser.

HARALD ERIKSEN
VAABEN og SPORTSFORRETNING

Telefon 415

Forretningsfolk

husk vor

Bok- og Papiravdeling.

**Hønefoss Foto- &
Rammeforretning.**

DE BEDSTE OG BILLIGSTE
KOKE OG VARMEAPPARA-
TER FAAES HOS

HANS MØRCK
ELEKTRISK FORRETNING
HØNEFOSS

M. RASMUSSENS

SLAGTER- OG PØLSEMAKERFORRETNING

anbefales som godt assorteret med prima Varer. Levende saavel som slagtede dyr kjøpes til Dagens Priser.

Telef. Butikken 217
Privat 439

„RINGERIKES BLAD“

kommer ut paa Hønefoss hver virkedag og koster 6 kr. pr. halvaar. Godt og tidsmæssig redigert. Meget lokalnyt. Nattelegamer. Det mest læste blad i distriktet. Udmerket avertissementsblad. Leverer al slags
- - - trykning. - - -

HØNEFOSS

*Thisted's elektriske mølle
utfører alle sorter formaling.*

G. H. Laursen

1. kls. barber og frisørsalon anbefales
det ærede publikum.

1. klasses arbeide og strengeste hygiene.

*Byens beste utvalg i confekt,
chokolade, frugt er absolut hos*

THORLEIF WEIEN
BENYT TELF. 309.

BRITISCH-AMERICAN TOBACCO CO'S

kjendte merker i cigaretter &
tobak fåes i Hønefoss kun hos

Telef. 309

Thorleif Weien

Telef. 309

Inga Falck

Hønefoss

Assorteret Manufaktur- og skotøiforretning.

OTTO PAULSEN

ANBEFALER SIN VEL ASSORTEREDE MANUFATURFORRETNING.

ETABL. 1880

TELEFON 58

NILS FRØHAUG

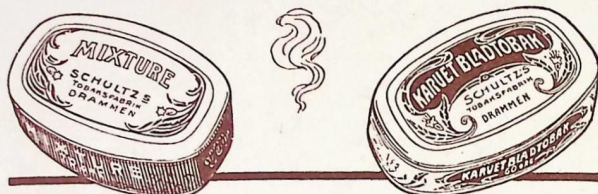
TELEFON 11

TELEFON 11

KOLONIAL-, MEL- OG FEDEVAREFORRETNING
— — — TOBAKKER OG CIGARER. — — —

SCHULTZ'S

Skraatobak.
Karvet Bladtobak.
Mixture.

BJØRN

er patenteret og er anerkjendt som den bedste ovn for fyring med ved og torv.

MAGASINOVNE

(Mønsterbeskyttet)

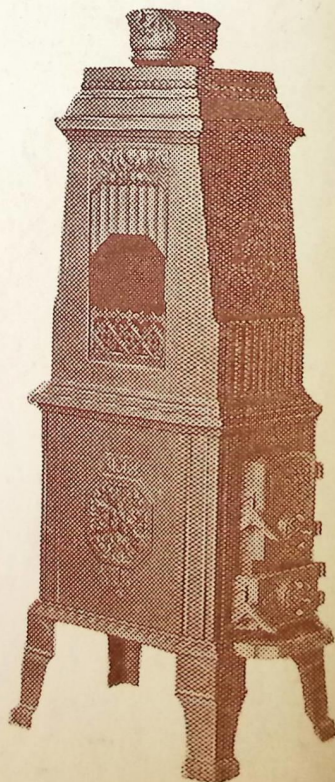
for koks i moderne utførelse og av nyeste og mest brændselssparende konstruktion.

KOMFURER

brændselssparende, solide med store kokehuller og store hensigtsmæssige stekeovne.

BYGNINGSSTØPEGODS

kjeldervinduer, feierdører, takvinduer, pipehatter etc.

$\frac{A}{S}$ Drammens Jernstøberi & Mek. Verksted